

Mannréttindaskrár Sameinuðu Þjóðanna og Evrópuráðs

Bjarni Benediktsson – Mannréttindaskrár Sameinuðu Þjóðanna og Evrópuráðs

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Stjórnmalamaðurinn
Askja 2-9, Örk 9

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Mannréttindaskrár Sp. og Evrópuráðs.

1. Yfirlýsing um, að allir séu bornir frjálsir og með rétti til virðingar, 1. gr. Sp.

Ekkert samsvarandi í Evr., enda óþarft, með því að öll ákvæði beggja eru reist á þessu sjálfsagða atriði frá sjónarmiði voru og annarra á sama siðmenningarstigi, enda grundvallarregla í vorum rétti. Sbr. 226. og 234-240. gr. hegnl. og reglur um foreldravald yfir börnum o.s.frv.

2. Almenn yfirlýsing um jafnrétti manna að lögum, án tillits til ýmissa aðstæðna (kyns, kynþátta, litar, skoðana, stjórnskipunar, þjóðréttarstöðu lands hans o.s.frv.), 2. gr. Sp.

Samsvarandi yfirlýsing í 14. gr. Evr. Grundvallarregla í íslenskum rétti. En sjálfsgagt ekkert á móti því að orða hana í stjórnskipunar-lögum.

3. Réttur til lífs, frelsis og mannhelgi, 3. gr. Sp. og 9. gr. í 2. gr og 5. gr. Evr. er réttur til lífs yfirlýstur. Bann við þrældómi, nauðungarvinnu, pyndingum og annarri ómannúðlegri meðferð er í 4. og 5. gr. Sp og 3. og 4. gr. Evr. En þar eru ákvæðin miklu nákvæmari, og 5. gr. um frelsi. Þar eru ákvæði um handtöku og varðhald allsundurliðuð og nákvæm um undantekningar. Eru þau í samræmi við íslenskan rétt og réttarvitund.

Sbr. 65. gr. stj.skr., 226. gr. hegnl. Sbr. og 131. og 134 gr. hegnl., VIII kafla l. 27/1951.

4. Viðurkenning um aðild allra í lögskiptum,
6. gr. Sp.

Ekkert samsvarandi í Evr., enda víst óskrifuð lög í menningarríkjum. Grundvallarregla í íslenskum rétti, sem orða mætti þó í stj.skr.

5. Yfirlýsing um jafnrétti manna fyrir lögum, 7. gr. Sp. Sbr. 14. gr. Evr. Grundvallarregla í íslenskum rétti, sem orða má sjálfsagt í stj.skr.

6. Yfirlýsing um það, að allir skuli eiga at-
hvarf hjá dómstólum til verndar réttindum sínum,
8. gr. Sp. og 10. gr.

Í Evr. 6. gr. 3 og 13. gr. eru ákvæði, sem þetta atriði varða. Ekki er efasamt, að þetta er grundvallarregla íslensks réttar, sem líka má orða í stjórnarskrá.

7. Viðurkenning á reglunum: Nullum crimen sine
lega og nulla poena sine lege og in dubio pro reo,
11. gr. Sp.

Í Evr. 7. gr. eru samsvarandi fyrirmæli, auk ákvæðis um rannsókn, dóm og refsingu vegna brots, sem refsivert var, þegar það var framið, samkvæmt almennum grundvallarreglum síðara þjóða.

Sbr. 1. og 2. gr. hegnl. og 108. gr. laga nr. 27/1951. Varla þörf að taka slík ákvæði í stj.skr. Reglur um þetta eru svo grónar í réttarvitund héraðsmanna, að ólíklegt er, að breytt verði þar um.

8. Viðurkenning á helgi heimilis, bann við hnýsni í einkamál og viðurkenning æruréttinda og bréfhelgi, 12. gr. Sp.

Samsvarandi í Evr. 8. gr. Sbr. 66. gr. stjkskr. og XXV. kafla hegnl., VI. og VII. kafla laga nr. 27/1951.

9. Ferðafrelsi um land og úr landi, 13. gr. Sp.

Ekki sérstaklega tekið fram í Evr. Má víst teljast hér samkvæmt grundvallarreglum réttar. Sbr. 226. gr. hegnl.

10. Griðland erlendis, 14. gr. Sp. Gildir ekki um rétta lögsókn vegna pólitískra brota eða brot gegn markmiði og grundvallarreglum Sp.

Ekkert samsvarandi í Evr. Skiptir varla hér máli. Sbr. þó 9. gr. hegnl. og samninga um fram- sal brotamanna.

11. Réttur til ríkisfangs og bann við sviptingu þess eftir geðbótta, 15. gr. Sp.

Ekkert samsvarandi í Evr. Sbr. 1. málsg. 68. gr. stjkskr. Iðg um ríkisborgararétt segja til, hvenær maður missir ríkisfangs

12. Réttur til að ganga í hjónaband og skilja við maka, 16. gr. Sp.

Samsvarandi í 12. gr. Evr. Það leiðir af jafnréttisákvæðinu, að öllum, sem annars fullnægja skilyrðum, sé þetta heimilt, enda víst sjálfsagt eftir íslenskum grundvallarreglum.

13. Heimild til að eiga eignir, bann við eignasviptingu eftir geðbótta, 17. gr. Sp

Ekki tekið í Evr. Sjá 67. gr. stjkskr. og

2. málsgr. 68. gr. og lög nr. 63/1919.

14. Sannfæringarfrelsi, þar á meðal trúfrelsi,

18. gr. Sp. Samsvarandi í Evr. 9. gr. Sjá 63. og 64. gr. stjkskr.

15. Sköðanafrelsi. 19. gr. Sp.

Samsvarandi í Evr. 10. gr. Sjá hér 63. og 72. gr. stjkskr.

16. Fundafrelsi og félagafrelsi, 20. gr. Sp.

Samsvarandi í Evr. 11. gr. Sbr. 73. og 74. gr. stjkskr. og lög nr. 80/1938.

Bann við að neyða mann í félag, 20. gr. Sp. Ekki í Evr. Sbr. lög nr. 61/1942. Varla þörf að setja ákvæði um þetta í stjkskr. Þó kynni að þurfa að vernda frelsi manna til að reka eða stunda atvinnu, þótt maður væri ekki í stéttarfélagi.

17. Þátttaka í stjórn lands, embættisgengi og lýðræði, 21. gr. Sp.

Ekkert samsvarandi í Evr. Sjá hér 20., 31. og 34. gr. stjkskr. og sbr. grundvallarreglur, sem hér er eftir farið.

18. Félagslegt og efnahagslegt öryggi, 22. gr.

Sp. Evr. ekkert samsvarandi. Í viðbót við ákvæði almennra laga varðandi málefni þess má auðvitað setja í stjkskr. "loforðsgrein" um þetta, þótt hún muni naumast skipta raunverulegu máli.

19. Frjálst atvinnu val. Sama greiðsla fyrir sömu verk. Réttlát vinnulaun. Réttur til stéttasamtaka, 23. gr. Sp.

Ekkert samsvarandi í Evr., naumast ástæða til þess að taka slík ákvæði í stjórnarskrána.

Samtakafrelsið er viðurkennt í 73. gr.

20. Hvöld og tómstundir, 24. gr. Sp.

Ekkert samsvarandi Evr. Naumast þörf að taka síkt í stjkskr.

21. Almennt um líf skjör, vernd mæðra og barna, 25. gr. Sp. Ekkert samsvarandi Evr.

Sbr. 70. og 71 gr. stjkskr.

22. Réttur til menntunar og broska, 26. gr. Sp.

Ekkert samsvarandi Evr. Sbr. 71. gr. stjkskr. Skólalöggjöfin.

Ymsar yfirlýsingar Sp í þessa átt stafa væntanlega af því, að ýmsir félagar Sp. eru víst skammt á veg komnir í þessum efnum, og hefur því víst þótt ástæða til að "binda" þá við ýmis loforð, hversu haldgott sem það "band" kann að reynast.

Tvennt hefur víst vakað fyrir höfundum mannréttindaskrána: Réttindaákvæði almennt og jafnrétti um notkun eða neyzlu réttindanna. Hér á landi mun mega segja, að hvorutveggja sé fullnægt í skipun þeirra, sem hér er á þessum málum og hefur sumt stoð í skráðum lögum og sumt í grundvallarreglum réttar vors.

Sbr. 1. og 2. gr. hrgnl. og 108. gr. laga nr. 27/1951. Varla þörf að taka slík ákvæði í stjkskr. Reglur um þetta eru svo grónar í réttarvitund hérlandsmanna, að ólíklegt er, að breytt verði þar um.

8. Viðurkenning ~~meimilis~~ ^{á helgi} ~~bréfhelgi~~ ^{bann við} hnýsni í einkamál og viðurkenning æruréttinda, ~~og bréfhelgi~~ bréfhelgi, ~~meimilis~~ 12. gr. Sp.

Samsvarandi í Evr. 8. gr. Sbr. 66. gr. stjkskr. og XXV. kafla hegnl., VI. og VII. kafla laga nr. 27/1951.

9. Ferðafrelsi um land og úr landi, 13. gr. Sp.

Ekki sérstaklega tekið fram í Evr. Má víst teljast hér samkvæmt grundvallarreglum réttar.

10. Sbr. 226. gr. hegnl.

10. Griðland erlendis, 14. gr. Sp. Gildir ekki um rétta lög-sókn vegna pólitískra brot eða brot gegn markmiði og grundvallarreglum Sp.

Ekkert samsvarandi í Evr. Skiptir varla hér máli. Sbr. þó 9. gr. hegnl. og samninga um framsal brotamanna.

11. Réttur til ríkisfangs og bann við sviptingu þess eftir geðbótta, 15. gr. Sp.

Ekkert samsvarandi í Evr. Sbr. 1. málsg. 68. gr. stjaksr. Lög um ríkisborgararétt segja til, hvenær maður missir ríkisfangs.

12. Réttur til að ganga í hjónaband og skilja við maka, 16. gr. Sp.

Samsvarandi í 12. gr. Evr. Það leiðir af jafnréttisákvæðinu, að öllum, sem annars fullnægja skilyrðum, sé þetta heimilt, enda víst sjálfsagt eftir íslenskum grundvallarreglum.

13. Heild til að eiga eignir, ~~og bann við eignasviptingu eftir geðbótta~~, 17. gr. Sp.

Ekki tekið í Evr. Sjá 67. gr. stjkskr. og lög nr. 63/1919. og 2. málsg. 68. gr. og lög nr. 63/1919.

14. Sannfæringarfrelsi, þar á meðal trúfrelsi, 18. gr. Sp.

Samsvarandi í Evr. 9. gr. Sjá 63. og 64. gr. stjkskr.

15. Skoðanafrelsi, 19. gr. Sp.

Samsvarandi í Evr. 10. gr. Sjá hér 63. og 72. gr. stjkskr.

16. Fundafrelsi og félagafrelsi, 20. gr. Sp.

Samsvarandi í Evr. 11. gr. Sbr. 73. og 74. gr. stjkskr. og lög nr. 80/1938.

Bann við að neyða mann í félag, 20. gr. Sp.

Ekki í Evr. Sbr. lög nr. 61/1942. Varla þörf að setja ákvæði um þetta í stjkskr. Þó kynni að þurfa að vernda frelsi manns til að reka eða stunda atvinnu, þótt maður væri ekki í stéttarfélagi.

17. Þátttaka í stjórn lands, embættisgengi og lýðræði, 21. gr. Sp.

Ekkert samsvarandi í Evr. Sjá hér ^{20,} 31. og 31. gr. 34. gr. stskr. og sbr. grundvallarreglur, sem hér er eftir farið.

18. Félagslegt og efnahagslegt öryggi, 22. gr. Sp. Evr. ekkert samsvarandi. Í viðbót við ákvæði almennra laga varðandi málefni þessi má auðvitað setja í stjkskr. "loforðsgrein" um þetta, þótt hún muni naumast skipta raunverulegu máli.

19. Frjálst atvinnu val. Sama greiðsla fyrir sömu verk. Réttlát vinnulaun. Réttur til stéttarsamtaka, 23. gr. Sp.

Ekkert samsvarandi í Evr.. Naumast ástæða til þess að taka slík ákvæði ípstjórnarskrána. Samtakafrelsið er viðurkennt í 73. gr.

20. Hvíld og tómstundir, 24. gr. Sp. Ekkert samsvarandi Evr. Naumast þörf að taka slíkt í stjkskr.

21. Almennt um líf skjör, vernd mæðra og barna., 25. gr. Sp. Ekkert samsvarandi Evr. Sbr. 70. og 71. gr. stjkskrarinnar.

22. Réttur til menntunar og þroska, 26. gr. Sp. Ekkert samsvarandi í Evr. . Sbr. 71. gr. stjkskr. Skólalöggjöfin.

Ýmsar yfirlýsingar Sp í þessa átt stafa væntanleg af því, að ýmsir félagar Sp. eru víst skammt á veg komnir í þessum efnum, og hefur því víst þótt ástæða til að "binda" þá við ýmis loforð, hversu haldgott sem það "band" kann að reynast.

Tvennt hefur víst vakað fyrir höfundum mannréttindaskrána:

Réttindaákvæði almennt og jafnrétti um notkun eða neyzlu réttindanna.

Hér á landi mun mega segja, að hvorutveggja sé fullnægt í skipun þeirri, sem hér er á þessum málum og hefur sumt stoð í skráðum lögum og sumt í grundvallarreglum réttar vors.